

Rammenotat om Direktiv 2003/54/EC av 26.6.2003 om felles regler for det indre marked for elektrisitet (eldirektiv II)

Bakgrunn og innhold

EUs råd og Europaparlament vedtok den 26. juni 2003 et nytt elektrisitetsdirektiv; direktiv 2003/54/EC, om felles regler for det indre marked for elektrisitet. Direktivet er hjemlet i det indre marked (art.95) og dermed EØS-relevant. Direktivet benevnes gjerne som eldirektiv II, og erstatter gjeldende direktiv 96/92/EC (eldirektiv I). Samtidig ble det vedtatt en ny forordning, forordning (EC) nr. 1228/2003, vedrørende betingelsene for adgang til nettet ved grenseoverskridende handel med elektrisitet.

Eldirektiv II var en del av en energimarkedspakke som også inneholdt direktiv 2003/55/EC om felles regler for det indre gassmarkedet. I forhold til hele energimarkedspakken ser en gjennom eldirektiv II og gassdirektiv II en viss konvergens i rammene for elektrisitets- og gassmarkedene. I korthet er formålet ved eldirektiv II å bidra til en forbedring av det indre elektrisitetsmarkedets funksjonsmåte og forbedringer i forhold til eldirektiv I. Direktivet er basert på en erkjennelse av at det var behov for endringer på sentrale punkter og en ytterligere harmonisering av regelverket. Dette vedrører blant annet på manglende tempo i markedsåpningen og manglende harmonisering av reglene for adgang til transmisjons- og distribusjonsnettene.

Hovedinnholdet i eldirektiv II er som følger:

- Bestemmelsene for offentlige tjenesteforpliktelser ("public service obligations") er styrket for å ivareta allmenne økonomiske interesser. (**artikkel 3**)
- Det er kommet inn nye regler for merking (varedeklarasjon) av elektrisitet på fakturaene til kundene. (**artikkel 3.6**)
- Det er oppstilt nærmere bestemmelser om forsyningssikkerhet på et overordnet nivå i direktivet. Det er bestemmelser om anbudsprosedyre til anvendelse i svært anstrengte forsyningssituasjoner. (**artikkel 4 og 7**)
- Minimumskravet til oppsplitting av vertikalt integrerte kraftselskaper er juridisk skille av transmisjon og distribusjon fra andre deler av selskapet. Det oppstilles videre visse krav til administrative skiller mellom de juridiske enhetene og funksjoner. Det er imidlertid ikke et krav til eiermessig skille i direktivet. (**artikkel 10 og 15**)

- Bestemmelsene om tredjepartsadgang er justert slik at det nå er én modell; regulert tredjepartsadgang. Tariffene eller metoden for tariffing skal være kjent "ex-ante", dvs. på forhånd. **(artikkel 20)**
- Tempoet for markedsåpning er økt siden markedet for ikke-husholdningskunder skal åpnes allerede 1.7.2004 og markedet for husholdningskunder skal åpnes 1.7. 2007. **(artikkel 21)**
- Helt nytt i eldirektiv II er regler for regulatorfunksjonene som sier at disse skal være uavhengige av de økonomiske interesser i sektoren. **(artikkel 23)**
- Elektrisitetsdirektiv II skal implementeres innen 1. juli 2004. **(artikkel 30)**

Merknader

Etter en gjennomgang av direktivet synes det ikke å være behov for omfattende endringer av norsk rett på lovs nivå. Hoveddrammene som er nedfelt i energiloven og tilhørende forskrifter som følge av markedsreformen på 1990-tallet og senere tilpasninger vil i stor grad ligge fast ved gjennomføring av eldirektiv II. Men gjennomføringen av direktivet innebærer behov for enkelte endringer i energiloven og tilhørende forskrifter. Disse endringene fremmes for Stortinget i egen Ot.prp. våren 2006.

En implementering av eldirektiv II vil kunne medføre enkelte administrative konsekvenser, så som rapporteringskrav og lignende overfor EFTAs overvåkingsorgan (ESA). Det må antas at også enkelte økonomiske og budsjettmessige konsekvenser vil kunne følge av en implementering av direktivet.

Sakkyndige instansers merknader

Olje- og energidepartementet mottok høringsvar fra Landssammenslutningen av vassdragskommuner (LVK), Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Statoil, Energibedriftenes Landsforening (EBL), daværende Prosessindustriens Landsforening (PIL), Oljedirektoratet (OD), Kjemisk forbund, Kommunenes Sentralforbund (KS) og Forum for Strategisk Nettutvikling (FSN). Det fremkom ingen innvendinger mot at direktivet ble en del av EØS-avtalen og gjennomføres i norsk rett. Forslag til lovendringer som følge av eldirektiv II har også vært sendt ut i høringsnotater og disse gjennomgås av departementet.

Status

EØS-komiteen vedtok eldirektiv II som en del av hele energimarkedspakken den 2. desember 2005. Norge har 6 måneder for å gjennomføre eldirektiv II i lovgivningen (inkludert

Stortingsbehandling)

Vurdering

OED ser positivt på at eldirektiv II nå er formelt del av EØS-avtalen.

Eldirektiv II vil føre til en videreutvikling av det europeiske kraftmarkedet, som ut fra en samlet vurdering vil være en fordel for norske interesser. Norge har allerede gjennomført gjeldende eldirektiv og norsk lovgivning for sektoren har vært langt foran utviklingen i EU på dette området. Norge er en integrert del av det nordiske og nordeuropeiske kraftmarkedet og har etablert en omfattende handel med kraft på tvers av landegrensene. Direktivets bestemmelser vil føre til en økt grad av likevekt mellom de regler som er utviklet for et felles nordisk marked og de bestemmelser som nå må gjennomføres blant annet i det kontinentale Nord-Europa.

Det er nylig utarbeidet en fremdriftsrapport av Kommisjonen om det indre energimarkedet som vurderer status i forhold til gjennomføring av energimarkedspakken, inklusive eldirektiv II, i EU-landene. Selv om det er fremdrift i lovgivningsprosessen i en rekke land påpekes det likevel at det er mangelfull markedsintegrasjon og gjennomføring av eldirektiv II og at lovgivningen må gjennomføres fullt ut for å få til et fungerende marked.